

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Қазақстан Республикасы Конституциясы күніне арналған
«КОНСТИТУЦИЯ: ҚҰҚЫҚ ҮСТЕМДІЛІГІНІҢ, АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМ МЕН
ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ІСКЕ АСЫРУ»
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
29 тамыз 2018 жыл, Астана қ.

МАТЕРИАЛЫ
Международной научно-практической конференции
«КОНСТИТУЦИЯ: ВОПЛОЩЕНИЕ ЦЕННОСТЕЙ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА,
ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА И СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВА»
посвященная Дню Конституции Республики Казахстан
29 августа 2018 года, г. Астана

MATERIALS
International scientific-practical conference
«THE CONSTITUTION: THE EMBODIMENT OF THE VALUES OF THE RULE
OF LAW, CIVIL SOCIETY, AND THE MODERN STATE»
Devoted to Constitution Day of the Republic of Kazakhstan
August 29, 2018, Astana

**ӘОЖ 342(063)
КБЖ 67. 4000.1
К18**

Редакциялық алқа:

**Амандықова С.К., Өмірзақов П.К., Хайрмуханмедов Н.И., Тлепина Ш.В.,
Мукашева А.А., Сембекова Б.Р., Жуманова М.Х.**

Қазақстан Республикасының Конституциясы күніне арналған «Конституция және қоғам мен мемлекеттің жаңғыруы» атты халықаралық ғылыми практикалық конференция материалдарының жинағы (29 тамыз 2018 жыл). Жалпы редакциясын басқарғандар: И.И. Рогов, А.О. Шәкіров, Е.Б.Сыздықов. – Астана: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2018. – 394 б.

ISBN 978-9965-31-953-2

Қазақстан Республикасының Конституциясы күніне арналған «Конституция және қоғам мен мемлекеттің жаңғыруы» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағы қоғамды және мемлекетті жаңғыртудың теориялық және құқықтық аспектілері, азаматтық және қылмыстық-процессуалдық заңнаманы реформалау, сондай-ақ халықаралық стандарттарды енгізу, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасындағы құқықтар туралы ғылыми мақалаларды қамтиды. Жинақ заңгер-мамандарға және кең қауымға арналған. Барлық материалдар авторлардың баяндауында жарияланды.

В Сборник материалов международной научно-практической конференции «Конституция и модернизация общества и государства», посвященной Дню Конституции Республики Казахстан, включены научные статьи по вопросам теоретико-правовых аспектов модернизации общества и государства, реформирования гражданского и уголовно-процессуального законодательства, а также имплементации норм международного права в действующее право РК. Сборник рассчитан на специалистов-юристов и широкий круг общественности. Все материалы опубликованы в изложении авторов.

The collected materials of international scientific-practical conference: «Constitution-the basis of dynamic and stable development of the society and the state», devoted to the Day of Constitution of Republic Kazakhstan the greetings and reports of leadership of state bodies of Kazakhstan, bodies of the constitutional control, ombudsmen, judges of the constitutional courts and correspondent bodies of the number of foreign countries, eminent home and foreign scientists –lawyers are included. The collected materials are designed for experts –lawyers and broad sections of the public. All the materials are published in the exposition of the authors.

**ISBN 978-9965-31-953-2
ӘОЖ 342(063)
КБЖ 67.400.1**

©ЕНУ имени Л.Н.Гумилева, 2018

СОДЕРЖАНИЕ

ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ

Marco Gregg	A Euro model for the tobin tax: the (tossible) impac to the new tax on the European Financial Market (and on the non eu investors)	9
Онгарбаев Е.А.	Об изменениях и дополнениях в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам религиозной деятельности и религиозных объединений	13
Тхабисимова Л.А.	О некоторых аспектах понимания конституционной ответственности в решениях конституционного суда Российской Федерации	17
Кванина В.В.	Конституционно-правовые основы отраслевых принципов предпринимательского права России и Казахстана	20
Букалерова Л.А. Остроушко А.В.	К вопросу о коррупции в системе образования в России	23

СЕКЦИЯ 1

ВОПЛОЩЕНИЕ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА И РАЗВИТИЕ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В ЦЕННОСТЯХ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВА

Амандыкова С.К. Есентемирова А.М. Аничкин Е.С.	Некоторые проблемы и перспективы высшего образования в Казахстане	27
Абдрасулов Е.Б.	Конституционное право Российской Федерации и стран Центральной Азии: факторы общности	36
Нурпеисов Е.К.	Судебная власть и ее роль в обеспечении конституционной законности.	40
Капсалямова С.С. Абуов А.А.	Конституция и развитие гражданского общества в Казахстане	43
Амандыкова С.К. Калмаганбетова Д.Б.	Некоторые вопросы повышения правовой культуры государственных служащих Республики Казахстан	47
Кусаинова Л.И. Айтбай Ж. А.	Правовые основы положения политических партий в Республике Казахстан	51
Громова Е.А.	Правовое регулирование защиты прав потребителей финансовых услуг в Казахстан	54
Ибрагимов.Ж.И.	Государственно-частное партнерство в условиях цифровой реальности: сравнительно-правовой анализ законодательства России и Казахстана	60
Кусаинова Л.И. Смагулова А.С.	Конституция құқық үстемдігінің кепілі	63
Сарсенова С.Н.	Вопросы возрождения обычных правовых норм в современной системе гражданского права	68
Гезердава С.И.	Актуальные вопросы институциональных реформ области высшего образования Казахстана	72
	Конституционное измерение характеристик гражданского общества (сравнительно-правовой анализ)	76

Иванова Ж.Б.	Конституционно-правовая охрана объектов культурного наследия как воплощение традиционных духовно-нравственных ценностей народа	82
Спиридонова А.В.	Конституционный принцип свободы предпринимательской деятельности и его ограничение антимонопольным законодательством	84
Калмаганбетова Д.Б.	Правовое регулирование участия политических партий в выборном процессе Республики Казахстан	87
Хайрмуханмедов Н.И.	Егемендік ұғымының теориялық-құқықтық негіздері	90
Смағұлова А.С. Кусайнова Л.И. Смағұлов А.А. Османова Д.Б. Абдикаликов К.Б. Әлмұхамбетов Ж.Н.	Дәстүрлі құқықтағы ар-намысты қорғаудың өзіне тән ерекшеліктері	94
Жамбаев Е.С. Сапарбекова Б. Е.	Оценка современной системы высшего образования Республики Казахстан	98
Ибрагимов Ж.И. Бұлақбаев М.Б. Сәулен Нұржан	Казакстан Республикасындағы кәсіптік одақтар қызметінің конституциялық-құқықтық жағдайы	102
Жамбаев Е.С. Сапарбекова Б. Е.	Қоғамдық келісім және саяси тұрақтылық – конституциялық құндылықтың мазмұны және оны қамтамасыз ету құралдары.	105
Ибрагимов Ж.И. Бұлақбаев М.Б. Сәулен Нұржан	Есеп беруші мемлекетті қалыптастырудағы мемлекеттік қызметшілердің құқықтық санасының ролі ролі	108
Хайрмуханмедов Н.И.	Қазақстан Республикасында жоғарғы білім беру барысындағы өзекті мәселелер	114
Алимпиева Т.Г.	Еуропалық жоғары оқу орнынан кейінгі білім және ғылыми зерттеулер кеңістігінің ерекшелігі	116
Капсалямова С.С. Зейдин К.Б.	Конституционные основы общественного согласия и политической стабильности Республики Казахстан	123
Женисов С.К. Мысыр Олжас Сеилханов Ж.Д.	Омбудсмен институтының конституциялық-құқықтық негіздері	125
Мырзатаев Н.Д.	Ата заңымыз тарихи-мәдени мұра нысандарын қорғау, сақтау және пайдаланудағы негізгі қайнар көзі ретінде	129
Weisbekova G.K.	Экономикалық контрабанда: қоғамдық қауіптілігі және жауаптылық мәселелері	131
Нурутдинова А.Ж.	Цифрлы технологияларды енгізу процесіндегі жоғары білім беру жүйесін жетілдірудің кейбір мәселелері	134
Kussainov A.A.	The concretization of legal norms in court holding (theory and practice)	136
Наурызбаев Е.А. Глеубердина У.Т. Женисов С.К. Мысыр Олжас Смағұлова А.С. Кусайнова Л.И. Роза Өміртай	Проблемы совершенствования правовой охраны окружающей среды на военных и оборонных объектах Республики Казахстан	138
	Bologna process as a basis of transformation of higher education institutions in non-commercial joint stock companies (experience of the baltic states)	141
	Мемлекеттік басқару жүйесіндегі конституцияның маңыздылығы	144
	Конституциялық реформалар аясындағы мемлекеттік билік тармақтарының өкілеттіктері	148
	Договор личного найма в обычном праве	150
	Конституция – елдігіміздің айнасы	153

Бердыбаев Е.М.	Қоғамдағы құқықтық сананың қалыптасу бағыттары.	155
Махов А.Р	К вопросу о совершенствовании конституционной ответственности глав субъектов зарубежных федераций	157
Саулен Нуржан	Местные исполнительные органы власти Казахстана: организация, деятельность и полномочия	164
Бабаян Р.А.	Информационная безопасность как неотъемлемая часть системы национальной безопасности Российской Федерации на современном этапе	168
Мырзатаева Р.Д.	Бастауыш сынып оқушыларының тілдік сауаттылығы: әдістемедегі инновациялар	171
Ораз Рсай	Қазақстандағы әйел құқықтарының құқықтық теориялық аспектілері	174
Рябова Т. В	Правовые позиции органа судебного конституционного контроля Республики Армения	177
Нугыманов Е.	Конституция қоғамдық тұрақтылықты сақтау мен нығайтуының кепілі	179
Сапарбекова Б.	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресудің әлімдік тәжірибесі	181
Мырзатаев Н.Д.	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың шетелдік тәжірибесі	187
Гастаев Н.Б.	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың шетелдік тәжірибесі	187
Цой К.Р.	Анализ законодательства в сфере образования для детей с особыми образовательными потребностями	189
Макоев Т.В.	Конституционные основы многопартийности в современной России	194
Садуақасов А.А	Мемлекеттік билік бөлінісінің принциптері және қр-ның конституциясына бектілуі	197
Зейнелгаби Адиль Омарова Э.Б.	Правовое регулирование вопросов социального обеспечения в Республике Казахстан	199

СЕКЦИЯ 2 КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ГРАЖДАНСКИХ ПРАВООТНОШЕНИЙ В УСЛОВИЯХ ЧЕТВЕРТОЙ ПРОМЫШЛЕННОЙ РЕВОЛЮЦИИ

Өмірзақов П.Қ	Корпоративтік құқықтың дамуының конституциялық негіздері	203
Абдирайымова А. докторант	К вопросу о государственном регулировании продовольственной безопасности в Республике Казахстан	205
Бексултанова Р.Т., Калтаева А.Т.	Доступ к правосудию как принцип правового государства	209
Жаркенова С.Б.	Некоторые актуальные вопросы совершенствования трудового законодательства Республики Казахстан	212
Жусипова Б.А., Омарова Э.Б.	Еуразиялық Экономикалық Одақ мүше елдердің жер қатынастары субъектілерінің құқықтық жағдайы	218
Нурғалиева Е.Н.	Правовая защита социально-уязвимых слоев населения	221
Нурмагамбетов А.М.	Некоторые вопросы становления конституционализма в Республике Казахстан	225
Нурмагамбетов А.М.	О некоторых новеллах современного трудового законодательства Республики Казахстан	228
Нурмагамбетов А.М.	О предмете международного трудового права	231
Нурмагамбетов А.А.	Добросовестность, разумность и справедливость	235

докторант Омарова Э.Б., Бердиярова Ж.С. Омарова Э.Б., Жусипова Б.А. Палымбетов Н.Ш.	как оценочные понятия гражданского права Охрана труда по действующему трудовому законодательству Конституционно правовые основы Жұмыспен қамтудың типтік емес нысандарының заңды мәні	239 242 246
докторант Хасенов М.Х.	Влияние новых технологий на развитие гражданского права: вызовы XXI века	248
Марат Н.М.	Қазақстан Республикасында концессиялық қатынастардың құқықтық реттелуі	252
Карибаева А.К.	Основные направления определения гражданско-правовой ответственности за коррупционные правонарушения в Республике Казахстан	258
Кожаметова С.Г.	Особенности правового статуса различных видов субъектов предпринимательства	262
Сақтағанова И.С., Аябековам.Н.	Мүмкіндігі шектеулі адамдардың қол жетімді ортадағы құқықтары: тәжірибелері, мәселелер және оны шешу жолдары	266
Абдраимов Е. Палымбетова М.	Апелляциялық сатыдағы соттың өкілеттігі Жерге меншік иелері мен жер пайдаланушылардың құқығын шектеудің құқықтық мәселелері	275 277
Сактағанова А.	Қазақстан Республикасының халықты әлеуметтік қорғау саясаты	280
Тоғжанова Ж.	Ювеналды әділет – кәмелетке толмағандар құқықтарын қорғау кепілі	283
Жүмекен Н.	Қазақстан Республикасындағы инвестициялық саясатты жүзеге асыру және қр заңнамасына сәйкес реттеу	285
Сактағанова А.	Медициналық сақтандыруды дамытудың шетелдік тәжірибесі - азаматтардың мүдделерін қорғаудың нысаны	288
Абдраимов Е. Сактағанова А.	Сот билігінің конституциялық негіздері Қазақстандағы арбитраж (аралық) соттың қалыптасуы және дамуы	291 294
Сақтағанова И.С., Аябекова М.Н. Темиржанова А., Жолимова А., Болатбекова И. Қожахметова Д.С.	Мүгедектердің құқықтарын қорғаудың халықаралық- құқықтық негіздері Правовой механизм защиты прав человека (на примере построения финансовых пирамид)	298 305
Сақтағанова И.С., Жанжігітова Ж.А. Марленқызы А.	Совершенствование правовых механизмов ипотечного кредитования в Республике Казахстан Жаңа заманғы экономикалық қоғамдағы отбасылық бизнесті дамытудың кейбір мәселелері Атқарушылық іс жүргізу құқықтық институтының дамуы және келешегі	308 314 318
Айбасов А. Аманғалиева А.	Сақтандырудың даму тарихы Шет мемлекеттердегі баламалы немесе аналогиялық құқықтық институттар	325 331
Калтаева А.Т.	Конституция-қоғам мен мемлекет дамуының динамикалық және тұрақты негізі	338

СЕКЦИЯ 3
ВОПЛОЩЕНИЕ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В УГОЛОВНОЙ ПОЛИТИКЕ

РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Ахпанов А.Н., Келигова Х.Ю.	Ошибки в свидетельских показаниях	341
Ахпанов А.Н., Турсын А.М.	Вопросы обеспечения электронного перевода В современном уголовном процессе	345
Скаков А.Б.	Обеспечение прав испытуемых в условиях пробации	349
Сембекова Б.Р.	Антикриминальная безопасность личности в системе противодействия терроризму и экстремизму	355
Канаев А. С Амиргалиев А.А.	О некоторых вопросах контрразведывательной деятельности в Республике Казахстан	358
Дук Ю.И.	Соблюдение принципов верховенства права в борьбе с региональной преступностью.	362
Кабакова О.В.	Конституционные обязанности молодежи Российской Федерации как воплощение верховенства права в условиях построения гражданского общества	364
Баймолдина С. М.	Уголовная ответственность за преступления, совершаемые в информационных системах в Республике Казахстан	369
Муратханова М.Б., Мұқаметқазинов А.С.	Халықаралық деңгейде және шетелдерде	372
Ашимова Э. А.	Жасөспірімдерді өзін - өзі өлтіруге дейін жеткізуге итермелейтін себептер	376
Ашимова Э. А., Абулкаирова А. М. Даурембеков Е.К.	Пайдакүнемдік қылмыстарының алдын алу шаралары	382
	Правовые аспекты избрания меры пресечения в виде содержания под стражей в отношении женщин подозреваемых и обвиняемых в акте терроризма	385
Балгынтаев А.О., Енсебаева А.Р. Досанов М.У.	Вопросы социального обеспечения судей	389
	О вопросах совершенствования Казахстанского уголовного законодательства по борьбе с мошенничеством	391
Салпеков А. С.	Правовые гарантии и проблемы обеспечения независимости судей в Республике Казахстан	394
Сеилханов Ж.Д.	Экономикалық контрабанда: қоғамдық қауіптілігі және жауаптылық мәселелері	398
Тулепенов Ж. К. Кубенова Ш.А.	Қылмыстық жауаптылықтан босатудың кейбір негіздері	400
	Уголовная ответственность за вовлечение совершеннолетних в совершение уголовных правонарушений в Республике Казахстан	404
Бегеев Т. Б.	Особенности проявления экстремизма и терроризма в обществе	407
Аширбекова К. Б. Дуисова А.М.	Систематизация судебного приговора	411
	Права и свободы человека в Казахстане, как система ценностей правового государства	413
Кулбаева М. М.	Понятие и эффективность уголовно-правового воздействия на врачебную ошибку	418

СЕКЦИЯ 4

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ РЕАЛИЗАЦИИ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА И ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

Сарсембаев М.А.	Казахстанские и международные суды в решении международно-правовых проблем (на примере проблем международного транспорта и транзита)	422
------------------------	--	-----

Тлепина Ш.В.	Периодизация истории международного права	425
Акпарова Р. Н.	Международные стандарты и законодательство Республики Казахстан о правовом значении актов органов уголовного преследования и судов иностранных государств	431
Алпысбаева Ю. А.	Актуальные проблемы обеспечения свободы передвижения товаров в рамках евразийского экономического союза	441
Алшинбаев И. Ф.	Международно-правовое регулирование биологической безопасности на космических объектах	443
Есенбаева Г. С.	Международно-правовые проблемы режима контроля за ракетными технологиями	446
Жаксыгельдинов Л. Д.	Определение правосубъектности транснациональных корпораций в теории международного права	449
Жунусбекова А. Ж.	Халықаралық құқықтағы халықаралық шарттардың маңыздылығы	452
Искакова Ж. Т.	Еаэс и вто: взаимодействие двух правопорядков	456
Кабакова О.В	Конституционные обязанности молодежи Российской Федерации как воплощение верховенства права в условиях построения гражданского общества	458
Қаражан Б. С.	Международно-правовое сотрудничество стран центральной азии в условиях региональной интеграции	463
Костяная Ю. С.	Конституционное право человека и гражданина на информацию в Республике Казахстан.	466
Сатова А. С	Энергетическое сотрудничество в рамках еаэс как инструмент глобализации.	468
Сарсембаев М.А.	Проблемы транзита В Казахстанском законодательстве и международном праве	470
Сейдеш Б. Б.	Конституция – мемлекеттің тұрақтылығы мен ұлттық құндылықтарды сақтау кепілі ретінде	475
Сулейманова И. И.	Халықаралық құқық принциптері мен нормаларына сәйкес қылмыстық заңнаманы дамыту жолдары	483
Панов С.К.	Универсальный периодический обзор как уникальный механизм универсальной правозащитной системы	485
Хамидулина М. Б.	Вопросы международно-правовой защиты авторских и смежных прав	487
Шналина А. А.	Техническое регулирование как механизм защиты потребителей. Безопасность игрушек.	491
Sartayev A.K.	“Kazakhstan in the age of independence (some problems of international treaties realization)”	493

мекемелер де жеткілікті. Солардың көмегіне жүгініп, өмірімізге қажетті нәр ала білсек, бұл проблеманы еңсере алатынымыз күмәнсіз.

Екіншіден,суицидтің алдын алу әлеуметтік жұмыстағы өте маңызды және күрделі мақсаттардың бірі. Ол 40% өзін өзі өлтіруге себеп болатын отбасындағы жанжалды реттеуден тұрады және өмірге қанағаттанбау сезімінен болған өзін өзі өлтіру себептерін психологиялық, қажет болған жағдайда құқықтық әдістермен жоюдан тұрады. Суициденттермен жұмыста барлық құралдарды кеңінен қолдану керек: емдеу, қолдау,қатысу техникасы, әсіресе клиентке жақын ғана адамдардың емес, бөгде адамдардың да қатысуы, сондай-ақ мұғалімдердің,діни адамдардың, кәрі адамдардың және жас суициденттің қайғысын жеңілдетуге септігі тиетін барлық адамдардың қатысуы.

Үшіншіден, өзін-өзі өлтірудің алдын алу ісінде анонимдік телефонның қызметі «сенім телефоны»негізгі буын болып табылады. Бұл телефон қызметінің мақсаты дағдарыс жағдайында тұрған,өзін өзі өлтіруді ойлап тұрған жас адамға арнайы даярланған,оны досындай мұқият тыңдайтын, абоненттің дағдарыс жағдайын бастан өткеруге көмектесе алатын әлеуметтік қызметтің қызметкерімен телефон арқылы қарым қатынасқа түсіруге ұмтылу. Мұндай қызметкердің қағидалардың арасында ерекше орында сенімділік, абсолюттік құпиялық, анонимділік,кез келген қысым көрсетуге тыйым салу айыптамау, сынамау, тіпті таңқалмау, керісінше абонентке дұрыс шешім қабылдауға көмектесу жатады. Жастар «сенім телефонының» барлығы туралы ештеңе айтылмайды, тек «қайғыда, үмітсіздікке және депрессияда» көмек көрсетілгеніғана хабарланады [6].

Қазіргі таңда жастар рухани әлсіз. Көптеген өмірлік жағдайларға төзімсіз, қиыншылықтарға төзе алмайды, өмірге деген негатив өте жоғары. Ол инновациялық дамыған заманда ақпарат көбеюінен мүмкін. Жастарды балабақшаға барған кезден бастап өмірді сүйеге, өмірге деген құмарлыққа үйрету қажет.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. ҚР Конституциясы,1 бөлім, 1-бап.
2. Е.О. Алауханов, С.М. Рахметов: «Жаза». Алматы, «Өркениет», 2013 жыл, 91-бет.
3. А.В. Наумов: «Қылмыстық құқық». Астана, 2010 жыл, 29-бет
4. Общая психология и психология личности // Под редакцией. Реана А.А. - Санкт Петербург, 2000. – 282 бет.
5. http://www.azattyq.org/content/kazakhstan_suicide_on_undp_human_development_report_2014/25470032.html
6. А.Н. Агафонов, Қ.Н. Меңлібаев Жастармен жүргізілетін әлеуметтік жұмыстар. - Астана, 2005. - 221бет.
7. Э. Дюркгейм. Самоубийство. –М.: Мысль, 1994.
8. L. Wekstein. Hanbook of Suicidology: New York, 1979.
9. Э. Дюркгейм Самоубийство социологический этюд. – Москва, 1994. – 112 бет.
10. Ш.Е. Джаманбалаева *Общество и подросток: социологический аспект девиантного поведения.* - Алматы: Қазақ университеті, 2002. - 277 бет.
- 11.К. Помро және басқалары. Суицидальные поведение в юношеском возрасте // Социальная и клиническая психиатрия. – 57 бет.

ПАЙДАКҮНЕМДІК ҚЫЛМЫСТАРЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ ШАРАЛАРЫ

Ашимова Эльнара Ашимовна

ashimova.e@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ-нің «Қылмыстық-құқықтық пәндер» кафедрасының доценті, заң ғылымдарының кандидаты

Абулкаирова Алия Мұқсинқызы

a.l.i.y.a@mail.ru

Қазақстан Инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университетінің аға оқытушысы, Орал қ.

Қылмыстылық - бұл салыстырмалы жаппай, тарихи өзгермелі әлеуметтік, қылмыстық-құқықтық сипатқа ие, белгілі бір мемлекетте белгілі бір уақыт аралығында жасалған

қылмыстардың жиынтығынан тұратын таптық қоғамның құбылысы. Осындай анықтаманы алпысыншы жылдары Н.Ф.Кузнецова берген болатын [1].

«Қылмыстылық» ұғымы, көбіне қылмыстың көптігі туралы, олардың статистикалық жиынтығы туралы сөз болған жағдайда қолданылады. Сонымен, қылмыстылық - біршама дербес, тұтас, қоғамға едәуір қауіпті құбылыс. Ол қоғамның әр түрлі салаларына, әр түрлі қоғамдық қатынастарға тараған. Бұл тұрғыдан алғанда ол «әлеуметтік» сөзінің кең мағынасындағы әлеуметтік құбылыс.

Қылмыстылықты алдын алу әрдайым қылмыстылықпен күресудегі негізгі бағыт ретінде есептеледі. Криминология ғылымында қылмыстылықты алдын алу мемлекеттік және қоғамдық шаралардың көп деңгейлі жүйесі ретінде қаралады. Криминология әдебиеттерінде және нормативтік құқықтық актілерде қылмыстылыққа қатысты көптеген терминдер қолданылады: «превенция» ұғымы, «алдын алу», «профилактика» және т.б. [2].

Ү.С. Жекебаевтің пікірінше, «қылмыстылықпен күресудің бір құралы жаза болып табылады». Қылмыстық құқықтық әдебиеттерде жаза мәселесіне жеткілікті көңіл аударылуда: оның мағынасы мен қызметі, жаза тағайындаудың жалпы бастамасы және жаза түрлерін қолданудың ережелері қарастырылуда, қылмыстық құқықтық мәжбүрлеу тиімділігінің мәселелері белсенді түрде зерттелуде. Бірақ, кейбір ғалымдар «қылмыстық жазаның жалпы және арнайы алдын алу ретінде қолданылуының шегі мен мүмкіндіктері жеткілікті түсінікті болмай қалып бара жатыр» деген болатын [3]. Соның ішінде И.Кристи жазаның жалпы сақтандыру, алдын алу рөлін мойындамай, «жазаның қаталдық дәрежесімен қылмыстылықтың деңгейін байланыстыруға болмайды» деген бағалауды келтіреді [4].

Қылмыстылықпен күресудің барынша тиімді жолдарын кеңінен қарастыратын ғылым түрі-криминологиялық зерттеулерде қылмыстылықтың қарқынын түсірудің бірден-бір оңтайлы тәсілі, ол оның себептерін анықтау, жою деген сенім үстемдік байқатады.

Мысалы, белгілі криминолог ғалым Ә.Х. Мендіғұлов «Қылмыстылықтың себептерін іздеу, анықтау, жан-жақты зерттеу және оған оңтайлы әсер ету-сақтандыру қызметінің негізін құрайды» дейді [5].

Қылмыстылыққа әсер етудің мұнан басқа да теорияларын кездестіруге болады. Солардың ішінде мәжбүрлеу күшінің дәрежесі бойынша әсер ету шараларын орынды, радикалдық және рационалдық деп топтастыруға болады.

Қылмыстылықтан сақтандырудың орынды шараларына әлеуметтік кек қайтаруды емес, қылмыстылықтан сақтандыруға, жазаны өтеп жатырған адамдардың жағдайын көтеруге негізделген классикалық мектептің идеяларын жатқызуға болады.

Радикалдық әсер ету шаралары қоғамдық өмірде қылмыскерлерге негізінен әлеуметтік қорғау шараларын қолдануды ұсынады. Қылмыстылыққа әсер етудің рационалдық теориясы қылмыстылыққа бақылау жүргізу, жаза мен жауаптылықтың бұлжымастығын қамтамасыз ету, қылмыстылықтың өсу қарқынын төмендету бойынша мемлекет пен қоғамның кешенді күш жұмсауын білдіреді.

Бұл теорияның негізгі идеяшылдарының бірі И.И. Карпец, қылмыстылықпен күресудің негізгі міндеті қылмыстылықтың шексіз өсуін тоқтату деген пікір келтірген [6].

Бұл теорияны ұстанушылар қылмыстылықпен күресті немесе оның алдын алу шараларын халықтың әл-ауқатын көтеру, қылмыскерлерге әлеуметтік бейімдеу шараларын жаза атқару барысында қолдану, қылмыстылықтың қарқын алуына себеп болатын қоғамдық болмыстарды анықтау және олардың деңгейін төмендету немесе жою деген тұжырымдар келтіреді.

Ал радикалдық теорияны ұсынушы қылмыскерлердің ішіндегі қауіптілерін немесе қайтып түзелмейтін адамдарды, сонымен қатар қылмыстылықтың белгілі бір аймақтарда қарқын алуына түрткі болып отырған адамдарды, қоғамнан алыстауды немесе оларға тек өлім жазасын қолдануды ұстанады. Осындай бағытты Ресей ғалымы, профессор О.В. Старковта тұжырымдайды. Ол ұйымдасқан қылмыстық топтардың басшыларын және өзге де бұрыннан анықталған, тіркелген немесе бір неше рет байқалған қылмыстық әлемнің беделді жетекшілерін сот, тергеусіз-ақ әскери операция жасау арқылы бір күнде жойып жіберуді

ұсынады. Кінәлі адамды дәлелдей отырып өлім жазасы, өмір бойына бас бостандығынан айыру немесе ұзақ мерзімге бостандығынан айыру сияқты ең ауыр жазаларды қолдануды дұрыс деп санаған [7].

Сонымен қатар, қылмыстылыққа әсер ету шарасы ретінде қылмыстылықтың себептерін жою арқылы іске асыру, қазіргі уақытта кеңінен танылған және зерттеушілердің көпшілігі қолдайтын бағыт болып саналады.

Біз радикалдық теориямен ішінара келіспейміз, себебі қылмыскерге жаза қолданумен қатар, оны қатал қолдану үрейімен жою мүмкін емес. Бұл біріншіден, қылмыстың шын мәніндегі қоғамға қауіптілік дәрежесін асыра бағалауға соқтырар еді. Екіншіден, тәжірибеде көрсеткендей ең қатал жазаның түрі көрсетілгенмен де ол қылмыстың адамзат өмірінде жиі орын алу мүмкіндігіне байланысты. Мысалы, кісі өлтіру қылмысының санкциялары өте қатал болғанмен бұл қылмыс тәжірибеде жиі орын алады.

Қылмыстылықтың алдын алу және оған әсер ету шаралары туралы теориялық ағымдар туралы жоғарыда айтылған ойларды қорыта айтқанда, біз бұл теориялардың барлығында мойындаймыз және олардың әрқайсысы өз бетінше пайдасын көрсете алады. Сондықтан қылмыстылықтың алдын алу бағытындағы мемлекеттік қызмет жоғарыда аталған теориялардың негізінде бірнеше бағыттардан жүргізілуі керек деген пікір келтіреміз.

Қылмыстылықты алдын алу, онымен күресті күшейту құқыққорғау және басқадай мемлекеттік органдардың қызметіндегі бастапқы бағыттардың бірі. Қазіргі таңда осы бағытта ауданның уәкілетті органдарымен біріккен бірқатар жұмыстар атқарылуда. Соған қарамастан ауданда орын алып отырған қылмыстар, соның ішінде пайдакүнемдік қылмыстары алаңдатып, қосымша біріккен шараларды қолдану қажеттілігі туындағанын көрсетеді.

Жалпы, аудандағы криминогендік жағдай қылмыстылықтың өсуімен сипатталады. Әсіресе бөтеннің мүлкін талан-тараждау, алаяқтық, тонау, алдау немесе сенімді теріс пайдалану жолымен мүліктік залал келтіру, сеніп тапсырылған бөтен мүлікті иемденіп алу немесе талан-таражға салу қылмыстары басқа қылмыстарға қарағанда жиі кездеседі [8].

Сонымен қатар, қылмыстың өсуі тек осы жағдайлармен ғана емес, ол бұл бағытта кешенді іс-шаралардың болмауына да байланысты.

Жыл сайын Қазақстан Республикасының Бас Прокуратура Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитетінің көрсеткен көрсеткіштерден, қылмыс саны төмендеп не өсіп тұратынын білеміз.

Соның ішінде, Қазақстан Республикасының қылмыстық кодексінде көзделген құқық бұзушылықтар жиі кездесетіні пайдакүнемдік қылмыстар екені белгілі. Сондықтан да онын санын төмендету үшін күресу жолдарын білгеніміз жөн. Қылмыстылықтың қайталануының алдын алу мақсатында қылмыстық атқару инспекциясына оқшаулаумен байланысты емес жазасын өтеп жүрген азаматтармен, ал бас бостандығынан айыру жазасын өтеп келген азаматтармен аудан әкімшілігіндегі қоғамға баулу комиссиясына нақты нәтижелі жұмыс атқарылуы керек.

Сондай-ақ, барлық органдар, мекемелер және ұйымдардың бірігіп жұмыс жасау, қылмыстылық пен құқықбұзушылықтың алдын алудағы мемлекеттік саясатты жүзеге асыру, халықтың құқыққорғау және басқадай мемлекеттік органдарға сенімін арттыру қажеттілігін орнатқан дұрыс. Құқықтық саясат ішінде қылмыстылықпен күресу саясатының маңызы зор, өйткені ол құқық бұзушылықтардың, әсіресе меншікке қарсы қылмыстылығымен күресу қызметімен тікелей байланысты.

Қылмыстық саясатты жүзеге асыру барысында меншікке қарсы қылмыстылығымен күресуді тиімді ұйымдастыру, оның ішіндегі бұзылған мүліктік құқықты қамтамасыз ету мәселелері қазіргі Қазақстанның ең маңызды деген стратегиялық бағытын құрайды. Өйткені, меншік бүгінгі таңдағы әлеуметтік дамуды анықтайтын негізгі фактор болып табылады.

Қылмыстылықтан сақтандыруды ұйымдастыру жүйесінде елімізде біршама түбегейлі оң өзгерістер байқалады. Елбасы Н.Ә. Назарбаев бастаған құқық қорғау органдарының

жүйесін реформалау, қылмыстық құқық саласын ізгілендіру, қылмыстылықпен күресуде мүліктік құқықты жоғары дәрежеде қорғау алдыңғы орынға қояды.

Қорыта келе, біз пайдакүнемдік қылмыстылықты алдын алу үшін мынадай шешімге келдік:

- құқықтық реттеудегі ақаулықтарды толықтыруды және оны қоғамдық қатынастардың барынша маңызды салаларына терендетуді;

- құқық қорғау органдарының жедел-іздігі жүргізуді жиілендіру;

- құқық қорғау органдарының жұмысының сапасын жақсарту, яғни тергеу әрекеттерінің сапасын жақсарту;

- құқық қорғау органдарының тергеу әрекеттері кезінде қолданылатын техникалық құрал-жабдықтарды көбейту (техникалық құрал-жабдықтарды шетелден сатып алу);

- қылмыстың алдын алу және оны болдырмау, онымен күрестегі табандылық, жедел-іздігі қызметін жетілдіру, нақты қалыптасқан оперативтік ахуалға тиісінше көңіл аудару;

- жергілікті де, сол сияқты республикалық та деңгейде құқық бұзушылықтың алдын алудың тиімді жүйесін құқық қорғау және басқа да мемлекеттік органдардың халықпен байланысын белсенді дамыта отырып құру қажет;

- мектептер мен оқу орындарында құқықтық мәдениеттің өзекті проблемалары бойынша міндетті немесе факультативтік сабақтар енгізу керек;

- ақпараттық қамтамасыз ету мен талдау жұмысының деңгейін көтеру, халықаралық ынтымақтастықты кеңейту басым бағыттар болуы тиіс;

- құқық қорғау органдарының қызметін мониторингтеу тиімді болып саналады. Жалпы меншікке қарсы қылмыстардың алдын алу үшін криминологиялық мониторингті жетілдіру қажет;

- жастарға мектептерде, жоғары оқу орындарында насихаттау жұмыстарын өткізу;

- жазаның санкциясын көбейту.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Кузнецова Н.Ф. Преступление и преступность. М., 1969. – 195б.
2. Криминология: Учебник для юрид. вузов / Под ред. К.Ж. Балтабаев, И.И. Рогов. Астана, 2004. – 202 с.
3. Джекебаев У.С. Криминологические проблемы уголовного наказания. «10 лет Уголовному кодексу Республики Казахстан: современная уголовно-правовая политика, правоприменительная практика и совершенствование уголовного законодательства» Мат. межд. научно-практ. конф. 18 мая 2007 года. – Астана, 2007. – С. 5-10.
4. Кристи Н. Пределы наказания. – М., 1985. – 102 с.
5. Миндагулов А.Х. Профилактика преступлений. Учебник. – Алматы: НАС, 2005. – 133 с.
6. Карпец И.И. Преступность: иллюзии и реальность. – М., 1992. – 215 с.
7. Старков О.В. Криминология. – М., 2004. – 96 с.
8. Криминология: Учебник для юрид. вузов / Под ред. В.Н. Кудрявцева, В.Е. Эминова. – Москва: изд-во Наука, 1995. – 403 с.

ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ИЗБРАНИЯ МЕРЫ ПРЕСЕЧЕНИЯ В ВИДЕ СОДЕРЖАНИЯ ПОД СТРАЖЕЙ В ОТНОШЕНИИ ЖЕНЩИН ПОДОЗРЕВАЕМЫХ И ОБВИНЯЕМЫХ В АКТЕ ТЕРРОРИЗМА

Даурембеков Ерлан Курманалиевич

e.daurembekov@mail.ru

докторант PhD 2 курса по специальности 6D030100-«Юриспруденция» ЕНУ им. Л.Н.

Гумилева, Астана, Казахстан

Научный руководитель Тлеухан Рамазан Канаевич

Д.ю.н., профессор кафедры уголовно-правовых дисциплин

ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан

На сегодняшний день, учитывая глобальные угрозы со стороны мирового преступного сообщества, в частности, при совершении особо опасных преступлений, таких как акты международного терроризма и экстремистские угрозы обществу, которые непосредственно ставят под угрозу национальную безопасность государства, дестабилизируя его внутреннее и внешнее состояние, что, в итоге, требует от демократических государств концентрации